

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев2 3068/2022
25.10.2023. године
Београд

Врховни суд, у већу састављеном од судија Драгане Маринковић, председника већа, Марине Милановић и Зорице Булајић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., кога заступа пуномоћник Александар Н. Ђорђевић, адвокат из ..., против тужене Републике Србије – Министарство одбране, Војномедицинска академија Београд, коју заступа Војно правобранилаштво Београд, ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 3959/21 од 10.12.2021. године, у седници одржаној 25.10.2023. године, донео је

РЕШЕЊЕ

УКИДА СЕ пресуда Апелационог суда у Београду Гж1 3959/21 од 10.12.2021. године и предмет враћа другостепеном суду на поновно суђење.

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду П 19853/12 од 25.03.2021. године, ставом првим изреке, делимично је усвојен тужбени захтев тужиоца и тужена обавезана да тужиоцу на име накнаде нематеријалне штете исплати укупно 1.650.000,00 динара, и то на име претрпљених физичких болова 300.000,00 динара, на име претрпљеног страха 350.000,00 динара и на име душевних болова због умањења животне активности 1.000.000,00 динара, све са законском затезном каматом од 25.03.2021. године, до исплате. Ставом другим изреке, одбијен је тужбени захтев тужиоца у делу којим је тражена накнада нематеријалне штете у износу од још укупно 850.000,00 динара и то на име претрпљених физичких болова за још 200.000,00 динара, на име претрпљеног страха за још 50.000,00 динара и на име душевних болова због умањења животне активности за још 600.000,00 динара, све са законском затезном каматом од 25.03.2021. године до исплате, као неоснован. Ставом трећим изреке, тужена је обавезана да тужиоцу на име накнаде материјалне штете исплати 277.235,59 динара са законском затезном каматом од 09.10.2012. године до исплате. Ставом четвртим изреке, тужена је обавезана да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка у износу од 335.250,00 динара. Ставом петим изреке, тужилац је ослобођен плаћања судских такси.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж1 3959/21 од 10.12.2021. године, ставом првим изреке преиначена је првостепена пресуда у ставу првом изреке, тако што је одбијен тужбени захтев тужиоца за накнаду нематеријалне штете у укупном износу од 1.650.000,00 динара и то за претрпљене физичке болове 300.000,00 динара, за

претрпљени страх 350.000,00 динара и за претрпљене душевне болове због умањења животне активности 1.000.000,00 динара све са законском затезном каматом од 25.03.2021. године до исплате, као неоснован. Ставом другим изреке, преиначена је првостепена пресуда у ставу трећем изреке, тако што је одбијен као неоснован тужбени захтев тужиоца за накнаду материјалне штете у укупном износу од 277.235,59 динара, са законском затезном каматом од 09.10.2012. године до исплате. Ставом трећим изреке, преиначено је решење о трошковима поступка из става четвртог изреке првостепене пресуде тако што је одбијен захтев тужиоца за накнаду трошкова парничног поступка у износу од 335.250,00 динара. Ставом четвртим изреке, тужилац је обавезан да туженој накнади трошкове другостепеног поступка у износу од 33.000,00 динара. Ставом петим изреке, одбијен је захтев тужиоца за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужилац је благовремено изјавио ревизију због битних повреда одредаба парничног поступка, погрешно и непотпуно утврђеног чињеничност стања и погрешне примене материјалног права.

Тужена је поднела одговор на ревизију тужиоца.

Врховни суд је испитао побијану пресуду на основу члана 408. у вези члана члана 403. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, бр. 72/11... 18/20 и 10/23 – други закон) и утврдио да је ревизија основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП-а, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је по наређењу Министарства одбране од 04.12.2008. године и решења тужене од 11.02.2009. године, упућен на стручно усавршавање у СР Немачку у периоду од 03.04.2009. године до 31.12.2009. године, као војни службеник на дужности – медицински техничар – Одељење за Обука тужиоца на стручном усавршавању била је тешка и стресна са захтевном динамиком, због чега се тужилац усмено обраћао туженој и захтевао да се врати са обуке, која се иначе одвијала у Институту за стране језике у Хамбургу у периоду од 03.04.2009. године до 27.04.2009. године и у Институту за стране језике у Хирту у периоду од 28.04.2009. до 24.09.2009. године. У току обуке у Хирту тужилац је 20.07.2009. године доживео инфаркт и имао хирушку интервенцију када му је уграђен стент због чега је у периоду од 20.07.2009. године до 29.07.2009. године боравио у болници, након чега се вратио у Србију. Решењем Републичког фонда за ПИО од 05.02.2010. године код тужиоца је утврђен четврти степен телесног оштећења од августа месеца 2009. године, с тим да му није признато право на новчану накнаду за телесно оштећење јер нису били испуњени законом предвиђени услови. Стручним мишљењем Сектора за превентивну медицину ВМА Института за медицину рада од 06.12.2011. године, утврђено је да нису испуњени услови да се обољење тужиоца сматра повредом на раду, а решењем ВМА од 16.05.2016. године, одбијен је захтев тужиоца за признавање права на накнаду зараде за време привремене спречености за рад у висини од 100% од основа за накнаду зараде, у периоду од 03.08.2009. године до 26.05.2011. године, због тога што привремена спреченост није уследила као последица професионалне болести или повреде на раду. Оценом налаза и мишљења судског

вештака за област интерне медицине и кардиологије, утврђено је да тужилац није здравствено лечен пре одласка у иностранство из чега произилази да је претходно био здрав, да је стрес допринео убразању негативних последица по развој коронарне болести код тужиоца која се испољава нагло, компликујући се кроз витално угрожавајући инфаркт срца. Због наведене болести код тужиоца постоји умањење животне активности и у тренутку инфаркта је трпео болове високог интензитета, док је по налазу и мишљењу вештака неуропсихијатра тужилац трпео страх високог интензитета, који се трансформисао у страх средњег интензитета, а затим и страх слабог интензитета и са неуропсихијатријске стране код тужиоца такође постоји умањење животне активности, тако да по конзилијарном мишљењу судских вештака укупно умањење животне активности износи 45%. Изгубљена зарада утврђена вештачењем у периоду од 03.08.2009. до 26.05.2011. године, износи 277.235,59 динара.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања првостепени суд је закључио да је тужена у обавези да тужиоцу накнади нематеријалну и материјалну штету која је последица претрпљеног инфаркта у току стручног усавршавања тужиоца у СР Немачкој на коју је упућен одлуком послодавца, имајући у виду да је послодавац био обавештен о лошим условима обуке и био дужан да предузме одговарајуће мере у циљу спречавања штетних последица, односно здравствене заштите и заштите личног интегритета тужиоца.

Другостепени суд је изразио супротно становиште, налазећи да не постоји основ одговорности тужене за штету, јер болест од које тужилац болује није професионално обољење по Правилнику о професионалним болестима, те не постоји узрочно последична веза између тужиоачеве болести и услова обуке којима је тужилац био изложен. Зато је првостепена пресуда преиначена у усвајајућем делу и тужбени захтев одбијен као неоснован.

По оцени Врховног суда становиште другостепеног суда засновано је на погрешној примени материјалног права због чега чињенично стање није потпуно утврђено.

По члану 164. Закона о раду ако запослени претрпи повреду или штету на раду или у вези са радом, послодавац је дужан да му накнади штету у складу са законом и општим актом. Ова одредба упућује на Закон о облигационим односима који регулише основе одговорности, па тако одговорност послодавца за штету проузроковану запосленом на раду или у вези са радом може бити заснована на кривици послодавца за штетну радњу или пропуштање предузимања радње, ризик од опасне ствари чији је ималац послодавац или ризик од обављања опасне делатности којом се послодавац бави. Кривица се исказује као правни стандард одређен односом између очекиваног и конкретног понашања и она се по члану 154. Закона о облигационим односима претпоставља, а пошто се ради о оборивој претпоставци послодавац може доказивати да је штета настала без његове кривице. По члану 80. Закона о раду запослени има право на безбедност и заштиту живота и здравља на раду у складу са законом (став 1.), при чему је запослени дужан да обавести послодавца о свакој врсти потенцијалне опасности која би могла да утиче на безбедност и здравље на раду (став 3.). Шта се сматра повредом на раду и професионалном болешћу одређују прописи о пензијском и инвалидском осигурању, а остваривање ових права из здравственог, пензијског и инвалидског осигурања не искључује право запосленог да захтева накнаду штете која

није покривена правима из осигурања јер се без обзира на њихову комплементарност остварују по посебним законским режимима.

Имајући у виду наведене одредбе материјалног права и околности конкретног случаја, становиште другостепеног суда да не постоји основ одговорност тужене, не може се за сада прихватити као правилно јер је засновано на непотпуно утврђеном чињеничном стању. У поступку је изведен доказ вештачењем од стране вештака специјалисте интерне медицине – кардиолога, по чијем мишљењу тужилац није здравствено лечен пре одласка у иностранство из чега се непосредно закључује да је претходно био здрав, да је боравак у иностранству био стресан, да је тужилац био под повећаним притиском и оптерећењем датих обавеза оба послодавца, да су за њега представљале велики изазов што је водило хроничном умору и протрахованом незадовољству. С обзиром на старосну доб тужиоца (44 године) може се рећи да је инфаркт код тужиоца наступио релативно рано и сасвим неочекивано. Са друге стране не може се искључити генетска предиспозиција али се са сигурношћу може рећи да је стрес допринео убразању негативних последица по развој коронарне болести која се у овим условима испољила нагло, компликујући се кроз витално угрожавајући инфаркт срца. По налажењу другостепеног суда наведено мишљење вештака медицинске струке није од значаја за одлуку у овом спору, већ је становиште о непостојању основа одговорности тужене засновано на закључку да инфаркт миокарда који је тужилац доживео на стручној обуци није професионално обољење, па не постоји узрочно последична веза између тужиочеве болести и услова обуке којима је био изложен. Послодавац одговара за штету коју запослени претрпи на раду или у вези са радом (164. Закона о раду), на основу кривице послодавца за штетну радњу или пропуштање предузимања радње, ризик од опасне ствари или ризик од обављања опасне делатности (300). Следом наведеног, битне чињенице о основу одговорности тужене нису у потпуности утврђене, јер постојање узрочно-последичне везе између услова стручног усавршавања у којима је тужилац обављао обуку и озбиљног угрожавања његовог здравља, односно инфаркта који се десио (о чему се вештак изјашњавао) није довољно разјашњено. Наиме, другостепени суд се није упустио у оцену налаза и мишљења вештака медицинске струке, па је изостало утврђење битних чињеница шта је превасходно узрок штете, односно да ли се услови стручног усавршавања у којима је тужилац обављао обуку могу сматрати типичним узроком инфаркта миокарда, какво је опште здравствено стање тужиоца било пре упућивања на обуку, имајући у виду да је по наредби Министарства одбране од 04.12.2008. године у припреми за реализацију путовања било нужно обавити систематски специјалистички преглед ради утврђивања његове здравствене способности и од каквог је значаја обавеза запосленог да обавести послодавца о свакој врсти потенцијалне опасности која би могла да утиче на безбедност и здравље на раду. Зато је Врховни суд укинуо другостепену пресуду и предмет вратио на поновно суђење, као и одлуку о трошковима поступка која зависи од исхода одлуке о главној ствари.

На основу 416. став 2. ЗПП, Врховни суд је одлучио као у изреци.

**Председник већа – судија
Драгана Маринковић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић